

УДК 070.41 : 004.738.1

Роль редактора в інтернет-редакції нових медіа

О.О. ГУСАК
(м. Київ, Україна)

Розглядаються особливості конвергентних редакцій нових ЗМІ. Визначається найбільш відповідна назва посади редактора інтернет-видання, його місце та функціональні обов'язки в редакції сучасного інтернет-ЗМІ.

Ключові слова: інтернет-ЗМІ, редактор сайту, сайт, контент, інтернет

Рассматриваются особенности конвергентных редакций новых СМИ. Определяется наиболее подходящее название должности редактора интернет-издания, его место и функциональные обязанности в редакции современного интернет-СМИ.

Ключевые слова: интернет-СМИ, редактор сайта, сайт, контент, интернет.

The article reveals the features of the converged edition of the new media. This paper discusses the most appropriate name of this profession, the role of the editor and his competence in online editions of the multiply media.

Keywords: online media, website editor, site, content, the Internet.

© О.О. Гусак, 2013

З інтеграцією медіа в інтернет змінилися не тільки самі засоби масової комунікації, але й склад нових редакцій, посадові обов'язки й особливості роботи працівників ЗМІ та загалом увесь процес підготовки медіа-продукту.

Визначення місця редактора у конвергентній редакції нових ЗМІ є одним з актуальних завдань в організації діяльності сучасного інтернет-видання. Серед українських та іноземних дослідників питання роботи нових редакцій розглядали І. Артамонова, Б. Потятиник, М. Женченко, О. Кайда, Д. Бережньова, Л. Федорчук, О. Калмиков та Л. Коханова, Р. Крейг та інші. Проте разом зі стрімким розвитком інформаційних технологій та інтернету зокрема з кожним роком все більше змінюються інтернет-ЗМІ, а з ними й особливості роботи медіа-працівників, їхні функціональні обов'язки та посадові вимоги. Необхідність дослідження посади редактора сайту інтернет-видання відповідно до ситуації на сучасному українському ринку праці зумовила актуальність обраної теми статті. **Метою** роботи є визначення найбільш влучної назви редакторської посади в редакції інтернет-ЗМІ, окреслення ролі такого працівника та його функціональних обов'язків відповідно до вимог працедавців української медіасфери.

Вважаємо, що одним з критеріїв приналежності інтернет-сайту до засобів масової інформації є ступінь професійності у створенні та розміщенні його контенту. Тому інтернет-текст можемо назвати публікацією, якщо він написаний журналістом, опрацьований редактором та опублікований на сайті видання відповідно до професійних журналістських та видавничих стандартів і вимог.

О. Калмиков та Л. Коханова, проте, висловлюють думку, що «інтернет дає можливість існувати виданням, у яких матеріали не редагуються, а розміщуються самими авторами на свій страх і совість» [6, с. 87], а «наявність редакції для мережевого ЗМІ можна визнати бажаною, але аж ніяк не обов'язковою» [6, с. 88].

Можемо не погодитися, що сайти, наповненням яких займається лише аудиторія, можна віднести до засобів масової інформації. Контент такого сайту не буде створений з дотриманням професійних та етичних норм якісного журналістського матеріалу та видавничих стандартів. Тому наявність професійної редакції сайту є однією з основних ідентифікаційних ознак інтернет-ЗМІ.

Крім того, визначальною особливістю нових медіа є їхня мультимедійність. Саме ця характерна риса інтернет-ЗМІ істотно змінила і роботу сучасної редакції, і вимоги до медіа-працівників. Універсальність працівника ЗМІ сьогодні є одним з мірил його професійності для роботи в конвергентних медіа та часто основною вимогою працедавців таких ЗМІ. Для вирішення всього комплексу завдань менеджменту мережевих ЗМІ необхідний професіоналізм, що поєднує в собі компетентність журналіста, веб-майстра, менеджера, фахівця з PR, тобто транспрофесіоналізм, який необхідно виробляти в собі як лідеру проекту, так і всім співробітникам [6, с. 62]. Така універсальність визначає конкурентоспроможність працівника інтернет-редакції та сучасному ринку праці, а, отже, формує нові посадові обов'язки редактора, журналіста, коректора, верстальника тощо.

Також з'являються нові медіа-професії чи «професійні ролі» [1] медіа-працівника. Наприклад, І. Артамонова, окрім таких традиційних ролей як редактор, автор, організатор, згадує ще й журналіста-модератора, видавця, агента впливу, маркетолога-соціолога, продюсера, інтернет-користувача, диспетчера та, зрештою, універсального медіа-професіонала [1].

Зважаючи на причини такої реорганізації штату нових медіа, останнім часом медіа-дослідники говорять про так звану конвергентну редакцію – універсальну медіа-організацію, яка готує матеріали для усіх видів ЗМІ одночасно: радіо, телебачення, преса, інтернет. Як зауважує О. Кайда, конвергентний ньюзрум сьогодні є світовим трендом у журналістиці та характеризується цілим набором тенденцій, серед яких автор називає нову організацію роботи журналіста (його універсальність), організацію робочого простору самої редакції, нові медіа-посади та активність самої аудиторії нового ЗМІ [5].

Крім того, структура та обов'язки працівників таких редакцій ще й залежать від видів та рівнів конвергентних ЗМІ. Наприклад, існують такі поняття в описі нових медіа, як «повна інтеграція» (існує єдиний центр створення та розповсюдження інформації), «перехідні медіа» (окремі редакції однієї медіа-організації співпрацюють, обмінюються

інформацією) та «окремі платформи» (редакції працюють окремо одна від одної) [9].

Тому саме через різноманітність форм таких конвергентних медіа, їхніх особливостей роботи та розмірів самої медіа-організації не можемо навести конкретну універсальну схему роботи нової редакції, її склад, посадові обов'язки працівників, а лише описати основні тенденції в роботі та організації редакцій конвергентних медіа, зокрема інтернет-редакцій.

Залежно від масштабу самого веб-видання, у редакції інтернет-ЗМІ може працювати як один універсальний працівник, так і десятки вузьких спеціалістів. Проте, як відзначають О. Калмиков, Л. Коханова, у будь-якому випадку головний редактор веб-видання повинен орієнтуватися не тільки в літературних та інформаційних особливостях матеріалу, але й в технологіях його представлення на сайті, а також в керуванні поведінкою інформаційного ресурсу в глобальному телекомунікаційному просторі інтернету [6, с. 94].

Саме редактор інтернет-видання є тим універсальним ключовим працівником редакції будь-якого онлайн-ого ЗМІ незалежно від його розмірів та штату редакції, який відповідає не тільки за якість журналістського матеріалу, але й за професійне і вдале розміщення його на сайті та подальшу популяризацію. Окрім редактора, в інтернет-ЗМІ можуть також працювати інші медіа-спеціалісти, такі як журналіст, адміністратор сайту, контент-редактор, коректор, веб-дизайнер, програміст, seo-спеціаліст, копірайтер, модератор тощо.

Проаналізувавши найпопулярніші українські сайти з працевлаштування (<http://rabota.ua> [11], www.work.ua [13], job.ukr.net [10], www.superjob.ua [12]), можемо зробити висновок, що найзатребуванішими спеціалістами у сфері інтернет-медіа є контент-менеджер (контент-редактор), інтернет-журналіст (або копірайтер чи рерайтер, якщо контент не є повністю унікальним), редактор сайту, адміністратор сайту, модератор (новин, розділу, порталу тощо), керівник (чи менеджер) інтернет-проектів. Крім того, для роботи в інтернет-ЗМІ працевластці також шукають SEO-спеціалістів, SMM-менеджерів та інших професіоналів у сфері інтернет-маркетингу та інтернет-просування. Такі традиційні видавничі посади як коректор, літредактор, відповідальний редактор у підрозділах вакансій, що стосуються інтернет-медіа, майже не трапляються.

В ідеалі над сайтом інтернет-ЗМІ працює немало людей. Керівник інтернет-проекту відповідає за створення та функціонування сайту загалом, адміністратор сайту – за його технічну роботу, інтернет-журналіст (або копірайтер, рерайтер – залежно від особливостей самого ЗМІ) – за створення контенту, модератор – за інтерактивну роботу з користувачами сайту. Проте насправді дуже часто невеликі інтернет-видання у своєму штаті мають одного універсального працівника, який майже всю роботу для забезпечення функціонування сайту виконує сам. Такого професіонала зазвичай називають редактором сайту (чи порталу) або контент-редактором (чи контент-менеджером). Не можемо погодитися з правильністю такої тенденції, проте реальність вимагає від сучасного редактора бути саме таким універсальним для успішного розвитку та популяризації свого ресурсу.

Посаду такого працівника інтернет-редакції, який бере участь у створенні, функціонуванні, просуванні інтернет-проекту, відповідає за якість контенту, за інтерактивність та виконує багато інших функцій, називають по-різному: редактор порталу, редактор сайту, шеф-редактор, веб-редактор, інтернет-редактор, редактор інтернет-видання, контент-редактор, контент-менеджер тощо. Різниця у кількості та особливостях функціональних обов'язків цих працівників залежить тільки від структури та штату редакції самого видання.

Проаналізувавши відповідні пропозиції на українському ринку праці [10; 11; 12; 13], зможемо скласти посадовий портрет сучасного редактора сайту.

Найчастіше трапляються такі вакансії як контент-редактор (контент-менеджер) та редактор сайту (редактор порталу, веб-редактор). Часто під різними назвами мається на увазі одна посада, проте, на нашу думку, варто розрізнити дві схожі, але не ідентичні професійні ролі – редактор сайту та контент-редактор. Щоб уникнути неоднозначності при подальшому вивченні цієї теми дослідження, варто визначити остаточну назву посади такого редактора.

Такі назви посади як веб-редактор та інтернет-редактор вважаємо зовсім недоречними, оскільки вони не розкривають суті професії і, крім того, є двозначними. Найчастіше ці поняття вживаються не для назви посади редактора інтернет-ЗМІ, а для позначення програм, що дозволяють створювати та змінювати HTML-сторінки. Наприклад, веб-редакторами є такі популярні програми для візуального створення та редагування сторінок сайтів як Adobe Dreamweaver, WYSIWYG Web Builder, CoffeeCup Visual Site Designer, KompoZer тощо.

Крім того, поняття веб-редактор чи інтернет-редактор визначає посаду працівника, який займається редагуванням усього інтернету (оскільки «веб» – з англ. web – мережа, павутина, – теж вживається для позначення всесвітньої мережі [3]). А оскільки увесь інтернет не можемо назвати засобом масової інформації, то поняття «веб-редактор» («інтернет-редактор») є ширшим поняттям і не має ніякого конкретного змісту, окрім загального опису певних особливостей роботи такого працівника.

Найпопулярнішими редакторськими професіями сучасного інтернету є контент-менеджер та контент-редактор. У всесвітній мережі під контентом (з англ. content – вміст) розуміють абсолютно будь-яке змістовне наповнення інформаційного ресурсу. Контентом називають тексти, мультимедіа, графіку. У HTML-документі контент – частина службової інформації в однойменному полі. У цьому полі розміщують опис-резюме інтернет-ресурсу (у дескрипторах Title, Description, Keywords) [7]. Відповідно до цього, контент-менеджер – це людина, яка керує контентом сайту. Керує – не означає однозначно «редагує контент», проте саме така функція часто вказується при визначенні посади контент-менеджера. Контент-менеджер, за визначенням інтернет-енциклопедій, – людина, що займається наповненням і редагуванням даних, розміщених на сайті [7]; або редактор сайтів, в обов'язки якого входить їх повноцінне наповнення текстовою, графічною та іншими видами інформації (контентом) [8].

За тлумачним словником української мови, редактор – це той, хто редагує [2]. Тому можемо визначити основний обов'язок контент-редактора – редагування контенту. Отже, і контент-менеджер, і редактор сайту – це медіа-працівники мережі, які безпосередньо працюють з контентом сайту. Загалом контент-редактор об'єднує функції літературного редактора, журналіста, копірайтера (людина, яка створює унікальні рекламні тексти на замовлення) та рерайтера (людина, здатна створювати тексти для статей на основі вже написаних) [4].

Проте для успішного функціонування та популяризації сайту інтернет-ЗМІ роботи редактора лише над контентом сайту недостатньо, тому посада контент-редактора може існувати тільки в тих редакціях, де в штаті є ще й такі посади як шеф-редактор чи редактор сайту (порталу). Саме така назва посади редактора як «редактор сайту» найвлучніше визначає усі обов'язки сучасного редактора інтернет-ЗМІ, який не тільки контролює увесь контент та відповідає за його якість (регулярно перевіряє правильність та коректність текстів на сайті, відображення гіперпосилань, координує роботу журналістів, дизайнера, копірайтера, контент-редактора, планує та організовує роботу сайту [4]), а й бере активну участь у розробці самого сайту (структури, навігації), плануванні рекламних кампаній, SEO-просуванні сайту та інших заходах, що сприяють популяризації ресурсу в мережі.

Проаналізувавши український ринок праці у сфері медіа, можемо виділити низку завдань та функцій, виконання яких передбачає посада редактора сайту в сучасній мережевій редакції:

1. Участь у створенні та написанні концепції сайту інтернет-видання.
2. Участь у написанні технічного завдання (ТЗ) та розробці дизайну, структури та навігації сайту.
3. Підбір кадрів, координація роботи редакції та співпраця з компаніями та спеціалістами з технічного обслуговування сайту.
4. Забезпечення сайту якісним контентом (підбір, створення, редагування).
5. Оптимізація контенту для пошукових машин.
6. Розміщення контенту на сайті за допомогою систем керування сайтом (CMS).
7. Аналіз статистики сайту за допомогою сервісів веб-аналітики.
8. Участь у створенні та веденні рекламних кампаній сайту.
9. Участь у SEO-просуванні сайту.
10. Забезпечення інтерактивності сайту, реагування на звернення користувачів, координування роботи модераторів.
11. Слідкування за дотриманням законодавства в діяльності інтернет-видання.
12. Моніторинг конкурентів сайту та сайтів спорідненої тематики.
13. Забезпечення постійного оновлення та актуальності інформації на сайті в усіх його розділах.
14. Просування сайту видання в соціальних мережах.
15. Внесення змін на сайт та запровадження нових можливостей ресурсу відповідно до тенденцій розвитку інтернет-медіа та потреб користувачів.

Отже, основні особливості роботи редактора в редакції інтернет-ЗМІ відповідно до ситуації на сучасному українському ринку праці дають змогу визначити найбільш влучну назву посади такого працівника – редактор сайту (порталу). Функціональні обов’язки такого працівника і професійні вимоги до нього можуть істотно змінюватися залежно від структури і посадового штату конвергентної редакції. Проте незалежно від цього, зрозуміло, що сучасний редактор сайту повинен бути тим універсальним працівником редакції, який відповідає не тільки за якість текстового наповнення сайту, але і за його успішне функціонування та популяризацію в інтернеті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Артамонова І.* Від журналіста до медіа-професіонала [Електронний ресурс] / І. Артамонова. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_gn/2010_1-2/files/GN110_18.pdf
2. Академічний тлумачний словник української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sum.in.ua/s/redaktor>
3. Веб. Википедия [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ru.wikipedia.org/wiki/>
4. *Женченко М.* Новітні редакторські професії в умовах конвергенції та мультимедіатизації ЗМІ [Електронний ресурс] / М. Женченко. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/nzizh/2012_49/Zhenchen.pdf
5. *Кайда О.* Організація роботи конвергентного ньюзруму в регіональному медіапросторі України [Електронний ресурс] / О. Кайда . – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/ssk/2013_9/118-121.pdf
6. *Калмыков А.А., Коханова Л.А.* Интернет-журналистика [Электронный ресурс] / А. А. Калмыков, Л. А. Коханова. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – Режим доступа : <http://www.eartist.narod.ru/text16/022.htm>
7. Контент-менеджер. Википедия [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ru.wikipedia.org/wiki/>
8. Контент. Центрсити. Глоссарий [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://glossary.ccteam.ru/k/kontent.html>
9. *David Brewer.* Media strategy / David Brewer. – Mode of access : <http://www.mediahelpingmedia.org/training-resources/media-strategy>
10. Job [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://job.ukr.net>
11. Rabota.ua. Карьера профессионала [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://rabota.ua/>
12. SuperJob [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.superjob.ua/>
13. Work.ua — крупнейший в Украине сайт поиска работы и сотрудников [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.work.ua/>